

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2034/2019
30.10.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александар Шћекић, адвокат из ..., против туженог Центра за породични смештај и усвојење из ..., коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 594/19 од 01.03.2019. године, на седници одржаној дана 30.10.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 594/19 од 01.03.2019. године, тако што се одбија жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 2155/17 од 04.12.2008. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени Центар за породични смештај и усвојење из ... да тужиљи АА накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 32.900,00 динара, у року од 15 дана.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2155/17 од 04.12.2018. године, обавезан је тужени да тужиљи, по основу минулог рада на име навршених година рада у установама социјалне заштите у којима је тужиља радила пре премештаја на рад код туженог и на основу рада код туженог, а у периоду од 19.09.2014. године до 30.04.2016. године, исплати износ од 57.157,31 динар и то у појединачним месечним износима са законском затезном каматом за сваки месец појединачно на начин како је то ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да накнади тужиљи трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 594/19 од 01.03.2019. године, преиначена је првостепена пресуда и то тако што је одбијен тужбени захтев тужиље као неоснован у целости. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка тако што је на њихову накнаду обавезана тужиља, а такође тужиља је обавезана и на накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против другостепене пресуде, тужила је изјавила ревизију, из свих законом прописаних разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...87/18), па је нашао да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужила је запослена код туженог почев од 15.12.2008. године, где и даље ради, при чему је претходно радила у Градском центру за социјални рад у ..., почев од 02.08.1993. године, па до преласка на рад код туженог. Дана 08.10.2014. године, тужила је потписала Анекс број ... уговора о раду којим је у тачки 10 наведено да се зарада запосленог утврђена у тачки 8 уговора увећава за 0,4% за сваку пуну годину рада остварену у радном односу у Центру за породични смештај и усвојење ..., као и установама у истој делатности које су обухваћене истим планом мреже, односно основане од истог нивоа власти, при чему је било прописано и то да запослени на дан ступања на снагу Закона о платама у државним органима и јавним службама има право на увећање зараде по основу минулог рада за период од септембра 2014. године до маја 2016. године.

За период од септембра 2014. године до маја 2016. године, тужени је тужиљи исплатио умањену зараду по основу минулог рада, да би од маја 2016. године без икаквог анекса и другог објашњења поново почео да тужиљи исплаћује увећану зараду по основу минулог рада за период запослења од 1993. године па надаље. Висина потраживања тужиље утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака економско – финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је на основу чланова 1. тачка 2. и 5. тачка 1. Закона о државним органима и јавним службама, био становишта да је тужбени захтев за исплату мање исплаћене зараде по основу мање признатог минулог рада основан, с обзиром на то да су и Центар за породични смештај и усвојење (тренутни послодавац тужиље) и Центра за социјални рад (претходни послодавац) установе основане за обављање исте делатности, те се рад тужиље сматра радом код истог послодавца.

Одлучујући о жалби туженог, Апелациони суд у Београду је својом пресудом Гж1 број 594/19 од 01.03.2019. године преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са образложењем да, и поред тога што је реч о установама које обављају исту делатност, исте нису основане од стране истог оснивача, јер је у првом случају оснивач град, а у другом Влада Републике Србије, из ког разлога нема основа за урачунавање минулог рада који је тужила остварила код Градског завода за социјалну заштиту тј. Градског центра за социјални рад. Другостепени суд, надаље, напомиње да је тужила са туженим потписала анекс уговора о раду чије одредбе за урачунавање минулог рада оствареног код претходног послодавца садрже услове идентичне наведеном законском решењу, који анекс тужила није

оспоравала, што значи да је исти и даље на снази и производи дејство у правном промету.

По оцени Врховног касационог суда, погрешно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду.

Законом о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број 24/11) чланом 10. прописано је да се установе социјалне заштите оснивају ради остваривања права у области социјалне заштите и пружања услуга социјалне заштите утврђене овим законом, као и ради обављања развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у социјалној заштити и остваривању другог законом утврђеног интереса. Ставом 2. овог члана прописано је да установу социјалне заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно и физичко лице, док је ставом 3. овог члана прописано да Центар за социјални рад може основати само јединица локалне самоуправе, а Завод за социјалну заштиту и Установу за васпитање деце и омладине само Република Србија, односно аутономна покрајина.

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01...21/16) чланом 5. ставом 1. тачком 1. прописано је да запосленом додатак на плату припада за време проведено у радном односу (минути рад – у висини од 0,4% од основице, за сваку пуну годину рада остварену код послодавца, у смислу члана 1. овог закона. Ставом 2. овог члана, прописано је да све све установе у истој делатности обухваћене истим планом мреже, односно основане од стране истог нивоа власти, сматрају истим послодавцем у смислу става 1. овог члана.

Посебним колективним уговором за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 22/02...11/15), као и Посебним колективним уговором за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 11/15 ...29/19), који су важили у спорном периоду, у члановима 1. и 2. прописано је да овим актима синдикати запослених у социјалној заштити, са једне стране, и Влада Републике Србије, са друге стране уређују, између осталог, права, обавезе и одговорности из радног односа по основу рада запослених у установама социјалне заштите, при чему је прописана и непосредна примена овог уговора.

Уредбом о мрежи установа о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број 16/12 и 12/13) чланом 1. прописано је да се овом уредбом утврђује мрежа установа социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја и центара за породични смештај и усвојење које оснива Република Србија односно аутономна покрајина, и ближе се уређују простор и распоред делатности установа које пружају услуге домског смештаја, њихови капацитети и групе корисника. Ставом 2. овог члана прописано је да преглед просторног распореда, делатности, капацитета и група корисника установа корисника социјалне заштите из става 1. ове уредбе, чини прилог ове уредбе и саставни је њен део. Чланом 4. ове уредбе прописане су делатности Центра за породични смештај и усвојење. Чланом 6. прописано је да су постојеће установе социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја и центри за породични смештај и усвојење који настављају са радом у складу са овом уредбом, дужни да своје опште акте ускладе са овом уредбом у року од шест месеци од дана њеног ступања на снагу. Према прегледу

распореда, делатности, група корисника и капацитета установа социјалне заштите, који је саставни део ове уредбе, установљене су три категорије установа: Установе за децу и младе; Установе за одрасле и старије и Центри за породични смештај и усвојење.

Имајући у виду претходно цитиране одредбе, Врховни касациони суд је закључка да постоји обавеза туженог да тужиљи исплати тражени износ на име увећања зараде по основу минулог рада.

Наиме, према схватању Врховног касационог суда, према одредби члана 5. Закона о платама државних службеника, под категоријом „истог послодавца“ у смислу става 1. овог члана, подразумевају се било установе обухваћене истим планом мреже, било установе основане од стране истог нивоа власти. Другим речима, а супротно становишту другостепеног суда, да би се могло констатовати да је службеник радни однос обављао код истог послодавца у смислу овог закона, није нужно да се ради о установи обухваћеној истим планом мреже и основаној од стране истог нивоа власти, већ је довољно да буде задовољен само један од ових критеријума.

У конкретном случају, тужиља потражује исплату минулог рада за период док је била у радном односу у Центру за социјални рад, док је сада у радном односу код Центра за породични смештај и усвојење у Како је неспорно да обе установе обављају делатност социјалне заштите, то се има сматрати да је тужиља у радном односу код истог послодавца у смислу одредбе члана 5. Закона о платама државних службеника (независно од тога што ове установе нису основане од стране истог нивоа власти – јединице локалне самоуправе и Владе Републике Србије) јер се ради о установама обухваћеним истим планом мреже. Овај закључак, Врховни касациони суд изводи из чињенице да је, према одредби члана 63. Закона о социјалној заштити (а који прописује како надлежности и оснивање Центра за социјални рад тако и Центра за породични смештај и усвојење) доношење мреже установа социјалне заштите које пружају услугу домског смештаја, социјално – здравствених установа и центара за породични смештај и усвојење је у надлежности Владе Републике Србије. При том, истим чланом изричито је прописано да се установе социјалне заштите које пружају услуге домског смештаја оснивају као установе за децу и младе или као установе за одрасле и старије кориснике. Управо на основу ове одредбе, Влада Републике Србије је донела Уредбу о мрежи установа социјалне заштите којом је у члану 7. прописано да ће, у оним јединицама локалне самоуправе за чију територију се у складу са овом уредбом оснивају центри за породични смештај и усвојење, до њиховог оснивања и обезбеђивања услова за почетак рада, послове из њихове надлежности обављати центри за социјални рад основани у тим јединицама локалне самоуправе, у складу са законом. Дакле, како је на основу ове Уредбе прописана надлежност Градског центра за социјални рад да врши послове за које је било предвиђено оснивање центара за породични смештај и усвојење, то је несумњив закључак да су све ове установе део истог система мреже социјалних установа.

Осим наведеног, Врховни касациони суд посебно указује на чињеницу да је Посебним колективним уговором за социјалну заштиту („Службени гласник РС“ број 11/15), који се непосредно примењује, установљено право запосленог на

увећање зараде по основу минулог рада за сваку пуну годину рада оствареног у радном односу у установама социјалне заштите, што значи без било каквог даљег условљавања у погледу врсте саме установе и њеног оснивача (члан 60. став 1. тачка 1.). Такође, претходно важећи Колективни уговор за социјалну заштиту у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 22/02), био је још екстезивнији када је у питању остваривање права на увећану зараду по основу минулог рада, с обзиром на то да је ово право везивано искључиво за дужину трајања радног односа, а не категорију и врсту послодавца (члан 19. став 1. тачка 1.).

У том смислу, наведени материјално правни оквир није пружао могућност туженом да тужиљи обустави исплату увећане зараде по основу минулог рада, јер ово право тужиљи припада непосредно на основу закона, подзаконских аката, као и на основу посебних колективних уговора, који се, када су у питању права из радног односа запослених у установа социјалне заштите, непосредно примењују.

Имајући све изнето у виду, другостепена одлука је морала бити преиначена, јер је донета уз погрешну примену материјалног права, из ког разлога је Врховни касациони суд на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

С обзиром на то да је тужилца успела у поступку по ревизији, то јој у смислу члана 153. и 154. ЗПП припада право на накнаду нужних трошкова ревизијског поступка. Висина трошкова одмерена је на име награде адвоката за састав ревизије у износу од 12.000,00 динара као и на име таксе за ревизију у износу од 8.360,00 динара и на име одлуке по ревизији у износу од 12.540,00 динара, укупно 32.900,00 динара, из ког разлога је одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић